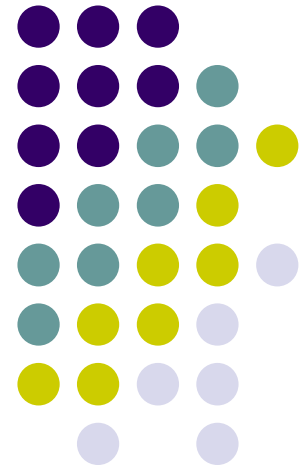
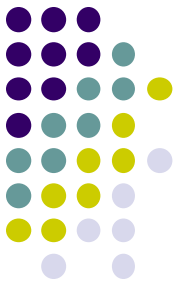

LOOGILINE PROGRAMMEERIMINE *(logic programming)*

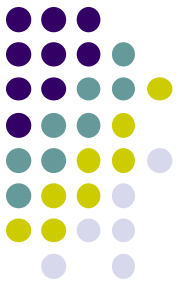
J.Vain

Kursusest üldiselt

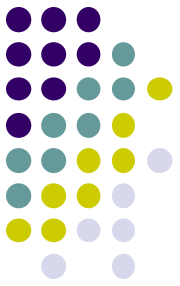
- Kood: [ITI0021](#) 5.0 4 2-2-0 H S
  - <http://courses.cs.ttu.ee/>
- Kontakt:
  - Õppejõud: prof. Jüri Vain
  - Vastuvõtuaeg: N kl 16:00 – 17:00 (eelnevalt teatada)
  - E-post: juri.vain@ttu.ee
  - Telefon: 6204190
  - Aadress: ICT-419

Kursuse korraldus

- Loeng – prof. Jüri Vain
  - **IAPB51, IAPB52, IAPB53, IAPB54, IAPB55**
  - T 10:00-11:30 ..... U02-102

- Praktikum - Evelin Halling, Sven Nõmm
  - **IAPB51, IAPB52, IAPB53, IAPB54**
  - **Grupp A: T: 12:00-13:30 (ICT-401)**
  - **Grupp B: T: 14:00-15:30 (ICT-401)**
  - **Grupp C: T: 16:00-17:30 (ICT-401)**

Hindelise arvestuse nõuded

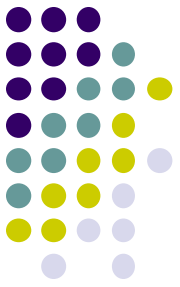

Praktikumi ülesannete (10 tk) esitamine (tähtajaliselt) – max 30%

- + Test 1 – põhimõisted - 20%
- + Test 2 – rekursiooni programmeerimine – 20%
- + Test 3 – teadmiste esitamine Prologis – 20%
- + Kodutöö: kabeprogramm (10%) + turniir

NB! Turniiri kohad I-III annavad lisapalle vastavalt 3, 2 ja 1 palli.

Õppeaine eesmärgid

- Teadmiste esitamine kitsenduste süsteemina (Horni laused)
- Järelduste tuletamine teadmusbasisist kasutades *resolutsiooni* meetodit ja *unifitseerimisreegleid*
- Põhilised teadmiste *tuletusmeetodid* ja nende programmeerimine keeles Prolog
- Rakenduslike ülesannete (n. kitsendustega planeerimine) formaliseerimine ja *praktiline programmeerimine*

1. Sissejuhatus:

1.1. Mis on loogiline programmeerimine?

<u>Programmeerimise paradigma</u>	<u>Fookus:</u>
● imperatiivne	KUIDAS ARVUTADA
● OOP	
● aspekt-orienteeritud	KUIDAS STRUKTUREERIDA
● loogiline (LP)	
● funktsionaalne (FP)	MIDA ARVUTADA (probleemi spetsifitseerimine)
● jt	
- LP on deklaratiivne programmeerimisstiil;
  - LP põhineb loogika printsiipidel ja kasutab automaattõestamise protseduure (resolutsioon, unifitseerimine);
  - LP keel on Prolog, kuid LP $\neq$ Prolog;

Markup languages
(only Datastructures)

More declarative
Paradigms

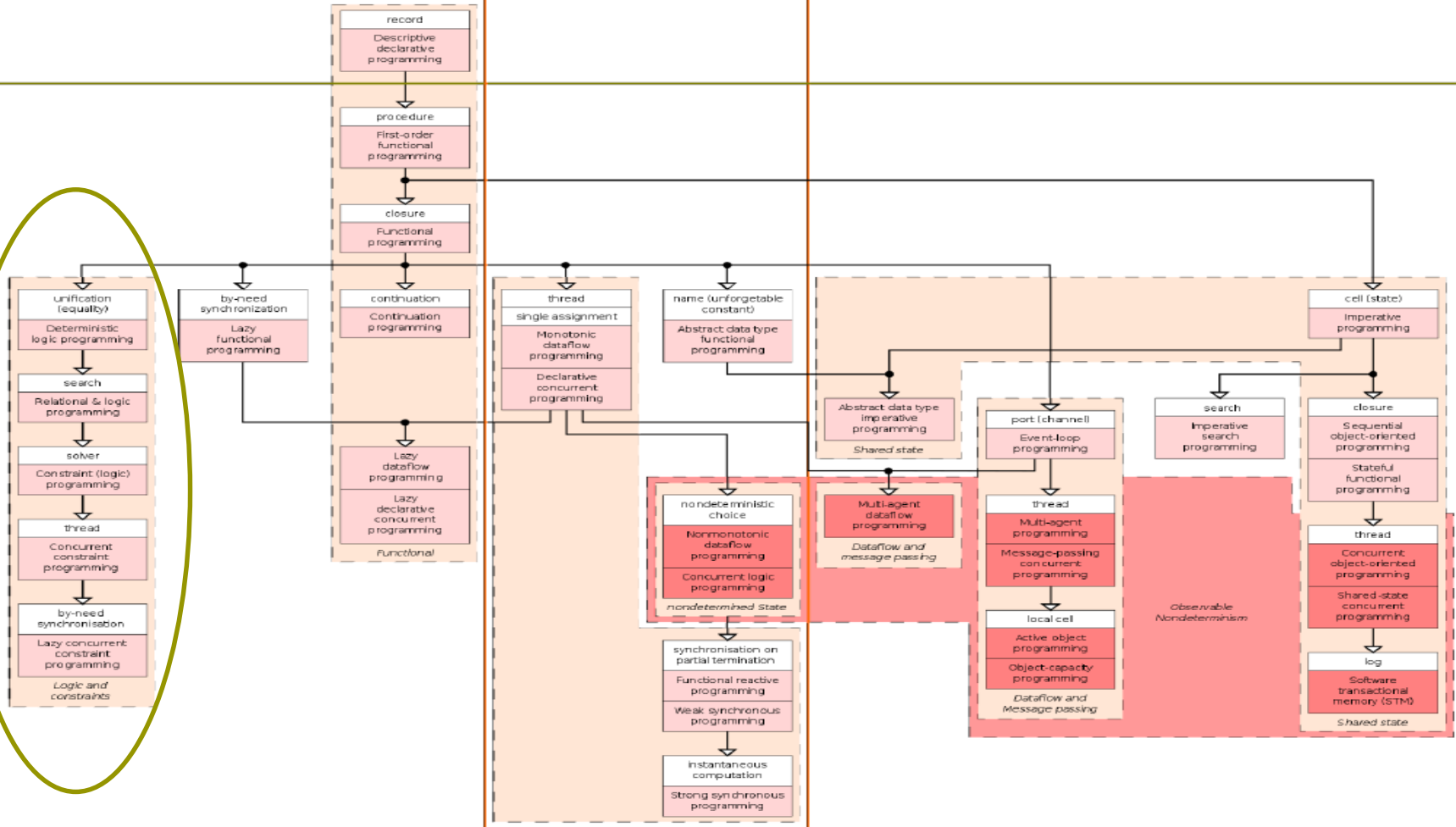
More Imperative
Paradigms

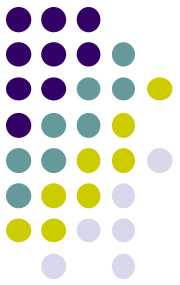
Unnamed state
(sequential or concurrent)

Undeterministic
state

Named
state

Turing complete
Languages

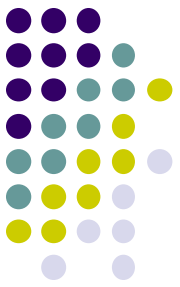

1.1. Mis on loogiline programmeerimine? (2)

- LP sobib *tehisintellekti rakenduste* programmeerimiseks:
  - loomuliku keele analüüs (DCG grammatikareeglid)
  - ekspertsüsteemid (otsingu- ja järeldusreeglid)
  - kujundituvastus (tuvastusreeglid)
  - kitsendustega planeerimine (logistika, marsruudi otsimine)
  - rekursiivsete funktsioonide püsipunkti arvutus
  - jne
- LP ei sobi rakendustes, kus
  - kiired numbrilised arvutused (n. maatriksarvutused, võrrandid)
  - OOP (kuigi on toetatud mõnes prologis)
  - kasutajaliideste programmeerimine
  - masingraafika

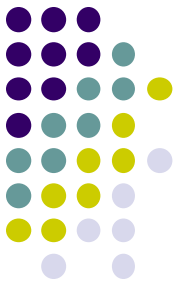

1.1. Mis on loogiline programmeerimine? (3)

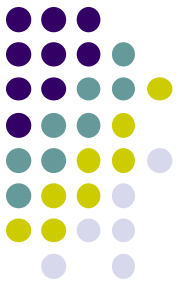
Miks tasub õppida LP?

- Õpetab mõtlema *probleemikeskselt* ja esitama lahendusi *abstraktsel* kujul
  - Programmi põhifunktsioonid:
    - reaalse maailma probleemide *abstraktne esitamine*,
    - abstraktsioonide teisendamise ja sidumise omavahel
    - abstraktsioonide põhjal arvutamine/otsuste tegemine
  - *Progromeerimiskeel* peab võimaldama
    - kirjeldada ja analüüsida abstraktsioone *arvutile* sobival kujul
  - *Deklaratiivsed* programmeerimiskeeled sobivad
    - abstraktsete objektide ja nende seoste kirjeldamiseks
    - *väldivad protseduurseid detaile*

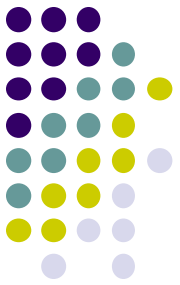
1.1. Mis on loogiline programmeerimine? (4)

- Universaalne keel omaduste/seoste abstraktseks kirjeldamiseks on loogika
- → LP on programmeerimine loogika keeles!
- Prolog – *programming in logic*
- LP $\neq$ Prolog

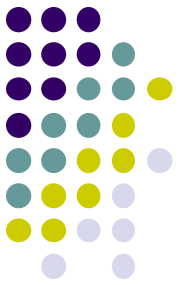
1.2 LP ajalugu

- Prolog (1972)
  - Alain Colmerauer, Phillipe Roussel;
- Edinburgh Prolog (1980 algus)
  - David Warren;
- 1980 – 2015 – laiendamine teiste programmeerimisparadigmadega
  - paralleelsus, OO, andmetüübid jm
  - palju Prologi dialekte
  - OWL

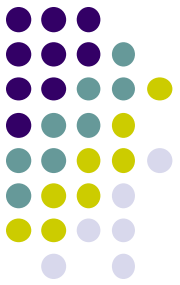
1.3 LP meetod

- Piiritleda valdkond:
    - reaalse maailma modelleeritav situatsioon (domain, use-cases)
    - määratleda sellega seotud põhimõisted
    - defineerida mõisteid iseloomustavad atribuudid ja nende omadused
    - defineerida seosed atribuutide vahel
  - Formaliseerida valdkonna objektid ja seosed LP keeles
    - tulemusena tekib faktide/tuletusreeglite struktuur
- Näide:
- raamatukogu asub 2. korrusel, <-- fakt
  - Sokrates on kreeklane <-- fakt
  - kõik kreeklased on inimesed <-- reegel
- Saadud teadmiste struktuuridel formuleerida päringud
- Näide:
- Kas Sokrates on inimene?

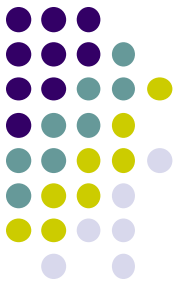
LP “õrnad” kohad

- Teadmiste esitamine on *otsingureeglite tundlik*
  - päringu tulemus oleneb otsingureeglist ja faktide järjestusest teadmusbaasis
  - tagasivõtu (*backtracking*) mehhanismist arusaamine nõuab otsingumootori tundmist
- Keeruline saavutada “puhast deklaratiivsust”
- Efektiivsuse saavutamiseks peab tundma Prologi otsingumootorit
- Praktilises programmeerimises vaja ka nn “madala taseme” käske:
  - kasutajaliidese juhtimine,
  - failisüsteemi käsud,
  - stringioperatsioonidjms.

LP edasiarendused

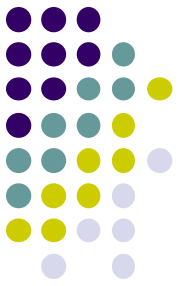
- Laiendamine teiste programmikeelte paradigmadega
  - Functional logic programming
    - <http://www.informatik.uni-kiel.de/~mh/FLP/>
    - keeled [Curry](#) and [Mercury](#).
- Efektiivsuse suurendamine
  - Concurrent prolog
    - [Curry](#), [ToonTalk](#), [Janus](#), [Alice](#)
- Probleem-orienteerituse suurendamine
  - Constraint Logic Programming
    - http://en.wikipedia.org/wiki/Constraint_logic_programming
  - Semantiline veeb
    - <http://hcs.science.uva.nl/projects/SWI-Prolog/articles/mn9c.pdf>

Kursuse sisu

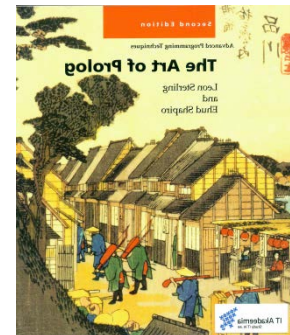
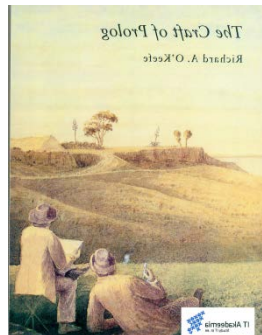
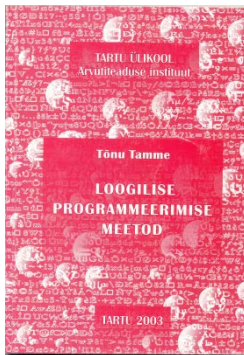
- Alusmõisteid loogikast
  - Loogikasüsteem (-keel, -arvutus)
  - Termide unifitseerimine ja võrdlemine
  - Tõestusmeetod - resolutsioon
- LP andmestruktuurid (listid, semantilised võrgud, freimid)
- LP deduktiivne ja protseduurne semantika
- Prologi süntaks ja operaatorid
- Prologi otsingumootor, otsingu juhtimine
- Kitsenduste süsteemide kirjeldamine ja lahendamine Prologis
- Rakendusnäiteid:
  - teadmusbasisid ja reisiplaani koostamine
  - loomulike keelte analüüs (parsimine)
  - kujundituvastus ja keerdülesanded
- Näpunäiteid praktiliseks programmeerimiseks: integreerimine Java ja C++ga.

Õppematerjal

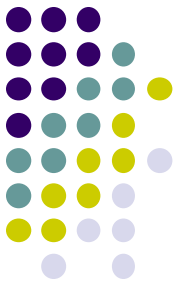

- Õpikud TTÜ raamatukogus:

- Tõnu Tamme. Loogilise programmeerimise meetod. Tartu Ülikool 2003. (algajatele)
- R.A.O'Keefe The Craft of Prolog, MIT Press (sissejuhatav)
- L. Sterling, E. Shapiro, The Art of Prolog. (edasijõudnutele)
- I. Bratko, "Prolog Programming for Artificial Intelligence", Addison–Wesley Ltd. (rakendusprogrammerijatele)

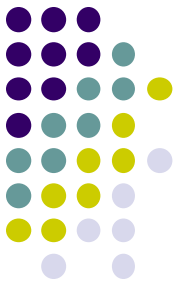

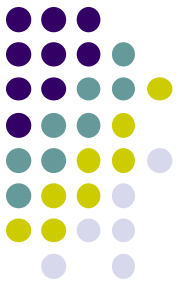
Lisamaterjal

- Ajakirjad:
  - The Journal of Logic and Algebraic Programming
    - (<http://www.informatik.uni-trier.de/~ley/db/journals/jlp/jlap.html>)
  - Theory and Practice of Logic Programming
    - (<http://www.cwi.nl/projects/alp/TPLP/>)
- SWI prologi help

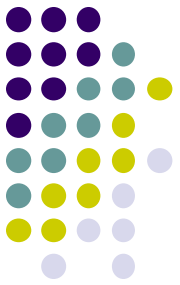
Veel kasulikke linke

- Peter Hancox. Prolog and Logic Programming. School of Computer Science in the University of Birmingham, UK.
  - http://www.cs.bham.ac.uk/~pjh/prolog_course/sem242.html
- [Ischislenie Vyskazyvaniy I Logicheskoe Programmirovanie](#)
  - 2012/5/2 Vladimir Kulakov **Vene keeles!**
- The World Wide Web Virtual Library: Logic Programming
- Guide to Prolog Programming
  - <http://kti.mff.cuni.cz/~bartak/prolog/implementations.html>
- Object-Oriented Prolog
  - http://www.cetus-links.org/oo_prolog.html
- [Jonathan Bowen](#) Logic Programming page
  - http://formalmethods.wikia.com/wiki/Logic_programming

Kuidas hankida oma Prolog?

- Unix, Windows, Linux:
  - ALS (Applied Logic Systems, Inc.) Prolog compiler
  - BinProlog, BinNet Corp. See also Jinni (Java INference Engine and Networked Interactor).
  - GNU Prolog compiler - free Prolog compiler with constraint solving over finite domains.
  - IF/Prolog system. IF Computer. Unix, Windows 95/98/NT.
  - IT ProLog. IT Masters. (Unix and Windows NT).
  - LPA WIN-PROLOG, MacProlog32 and Prolog++. Logic Programming Associates Ltd.
  - Quintus Prolog. For Unix and MS Windows.
  - SICStus Prolog (commercial, portable) Unix machines, Windows.
  - **SWI-Prolog**. Unix and MS Windows. Portable.
- PC Prologid:
  - YAP Prolog System (Yet Another Prolog) – kiire Prologi kompilaator, Linux/Solaris/Windows NT, 95, 98. Akadeemiline litsents vaba.
  - Amzi Prolog + Logic Server. (Commercial). Windows 3.x, 95, WFW, NT 3.5x, DOS, Extended-DOS. Allows embedding of Prolog components in C/C++, Visual Basic, Delphi, Access, etc. <http://www.amzi.com/download/freedist.htm>
  - ADA Prolog (aeglane) ja ESL Prolog (hea, kiire).
  - LPA WIN-Prolog. Windows 3.1, Macintosh ja MS-DOS.
  - Qu-Prolog. Support symbolic computation for mathematical notations and languages such as Z.
  - Visual Prolog from the Prolog Development Center. DOS, Windows 3.1/95/98, NT, Linux.

Kuidas hankida oma Prolog?

- Praktikumides ainult SWI prolog!!
  - <http://www.swi-prolog.org/>

Küsimused?

